

Cristina **SEMIOTICA
COJOCARI ȘI PRAGMATICA
SALUTULUI**

Comunicarea umană se realizează nu numai prin limbă, informația poate fi produsă, transmisă și receptată altfel decât cu ajutorul cuvintelor. Actele de comunicare umană sunt extrem de variate și interpretarea lor ține de multe ori de domeniul semioticii și al pragmaticii, care au scopul să explice semnele și felul în care acestea codifică informația, condițiile receptării ei, particularitățile schimbului de informații.

Modul în care oamenii se salută atunci când se întâlnesc sau când se despart spune mult despre relația dintre ei, ca și despre tipul de societate în care trăiesc.

Salutul reprezintă o formă de comunicare prin care se conturează un anumit comportament al emițătorului și receptorului. Adeseori el este foarte banal, mai ales în cazul persoanelor care nu se cunosc sau nu se știu prea bine.

Salutul îndeplinește mai multe *funcții sociale* ale limbii, cum ar fi:

- **comunicativă** – formule consacrate, formale, neutre, precum *Bună dimineața!*, *Bună seara!*, decodificate: „Îți doresc ca ziua, seara să fie bună”, stabilesc și constituie codul comun al celor ce se salută;
- **fatică** – de contact, se realizează atât în limbajul verbal, cât și în cel nonverbal, paraverbal (prin mimică, gesturi, intonație);
- **conativă** – de implicare, de atragere. Predomină în formulele de salut / adresare utilizate de crainicii de la radio, TV, mai ales în emisiunile interactive.

Se pot stabili *două tipuri principale de salut*:

– **convențional**, adică formal, neutru, de exemplu, salutul oficial, tradițional, în comunicarea scrisă: corespondența diplomatică, de afaceri, având în majoritatea cazu-

rilor funcții comunicative (de ex., *Bună ziua!*, *Sărut mâna!*, *Bun întâlnișul!*, *O seară bună!* etc.);

– **nonconvențional**, adică nonformal, utilizat cu scopul de a capta atenția, de a impresiona; tendința utilizării acestui tip de salut este *persuasivă*, uneori *ironică*, îndeplinind funcția conativă, de ex., *Ciao!*, *Hi!*, *Hai, noroc!*, *Pa!* etc.

În limba vorbită și, cu deosebire, în cea populară, dialogurile sunt inițiate nu numai prin formule de salut, ci și prin anumite expresii interrogative: *Încotro?*, *Ce vânt te aduce?*, *Ce (mai) faci?*, *La apă?*, *Cum viața?* (ultimul calchiat din limba rusă), folosite în uz, alături de altele consacrate, tradiționale: *Bun găsit!*, *Bun întâlnișul!*, *Bună calea!*, *Bună să-ți fie inima, cum ți-i căutătura!*, *Ne pare bine / bucurăm că v-am văzut!* etc. Acestea au funcția fatică, de verificare, de menținere a codului și a particularităților tematice concrete de comunicare, uneori urcând pe o nouă treaptă semiotică, mai apropiată de situația concretă.

Prin salut se constată existența unor relații și a unor anumite posibilități de comunicare. Vom observa aceasta în exemplele extrase din reviste:

- „Ce mai faceți, domnilor țărani?”, rubrică îngrijită de Viorel Mihail; alături găsim parafrizarea: „Ce mai faceți, fetelor?”;
- „Salut, dragă Samariteanca!”, „Salutări tuturor ce muncesc la această revistă!”; o altă rubrică e denumită: „Hello! N-ar strica să-mi fac prieteni!” (revista „Săptămâna”).

Particularitățile specifice ale salutului crainicilor de la radio, care este atractiv atât prin formă, cât și prin conținutul paraverbal, evidențiază funcția fatică a comunicării, în special la emisiunile interactive (de exemplu, „Ora preferată”, „Dimineața pe Plai”, „3Intro”, „Unu din o mie”, „O melodie preferată” de la posturile de radio, respectiv, *Radio Plai*, *Radio Noroc*): *Salutare, plaiule! Ce face țara?*; *Radio Plai, pe-o undă de rai, bună dimineața!*; *Zdubii cântă, plaiul ascultă, iar Diana Rotaru vă salută!*; *Vă transmit salutări de la poarta Norocului!*; *Salut, norocoșilor!*; *Gata cu somnul! Dacă nu v-ați trezit, vă trezim noi. Sergiu și Lola vor da startul unei dimineți pe Plai. Pe loc treji!*; *La revedere!*; *Cele bune!*; *Pa, pa!*; *Hai, deschide repede ușa că a revenit Andrușa!*; *Hai, deschide! Norocul e la ușă!*

Cel mai impresionant, de multe ori șocant, este *salutul tinerilor / studenților*. Este evidentă prezența jargoanelor, anglicismelor, a unor cuvinte preluate din limba rusă sau calchiate: *Servus!*, *Vale!*, *Salut!*, *Bună!*, *Noroc!*, *Ciao!*, *Pa!*, *Hello, darling!*, *Hi, puiuț!*, *Privet!*, *Privetic, zaicic!*, *Bingo!*, *E brio!*, *E ok!*, *Hai, paca!*, *Hai, davai!*, *Hai o mână caldă!*, *Hasta la vista baby!*, *Bye, bye!*

Prin simpla accesare a câtorva site-uri în internet, se pot întâlni formule de salut inedite, care diferențiază comunicarea prin intermediul Internetului (poșta electronică, skype, messenger), al telefonului mobil (SMS) de stilul comunicării orale, obișnuite. Avem în vedere tendințele, rolul stilistic pe care-l au aceste forme de salut. Iată câteva caracteristici: prezența prescurtărilor: *NB* pentru

Neliniște. 1998. Tempera pe pânză, tehnică mixtă

„noapte bună”, *BD* („buna dimineața”), *Sal* („salut”, „salutare”); forme / canale noi (SMS, bloguri); salutul – semn iconic (smile-uri).

Menționăm că formulele de salut sunt selectate după reguli sociolingvistice, care dictează folosirea termenilor considerați adecvați atât pentru statutul interlocutorului, cât și pentru situația concretă de comunicare. Salutul, ca formă de comunicare, redă specificul situației, dar și specificul culturii, al aptitudinilor obișnuite, stereotipe, care sunt greu de decodificat pentru un interlocutor neavizat.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. George Caragață, *Formulele de salutare în limba română*, BPH, IV, 1939.
2. *Corpus de limba română vorbită actuală*, coord. Luminița Hoarță Cărașu, Iași, Editura Tehnică și Didactică CERMI, 2005.
3. Marica Pietreanu, *Salutul în limba română*, Studiu sociolingvistic, București, 1984.

Conducător șt. dr. hab.
conf. univ. Irina CONDREA